DE ENQUÊTE

OMTRENT

HET BRITSCH-INDISCHE

MUNTWEZEN,

DOOR

Jhr. Mr. W. F. ROCHUSSEN,

Lid van den Raad van State.

[Overgedrukt uit het „Dagblad van Zuid-Holland en 's-Gravenhage".]

Gedrukt bij J. A. DE LA VIETER EN ZONEN,

's-Gravenhage, 1893.

I. De aanleiding.

De feiten en toestanden, blootgelegd in het verslag der Commissie van Enquête omtrent het muntwezen in Britsch-Indië, komen mij voor van zóo groot gewicht te zijn, dat ik mij tot eenige mededeelingen dienaangaande aan alle belangstellende landgenooten — belanghebbende is ieder en iegelijk van Hr. Ms. onderdanen — gedrongen voel.

Al aanstonds: hoe wonderlijk, dat nu ook weder deze enquête noodig werd geacht!

Engeland en Britsch-Indië beiden hebben, Engeland sedert 1819, Britsch-Indië sedert 1835, een muntstelsel op den grondslag, die, wetenschappelijk, de éenig bestaanbare wordt, althans tot vóor 20 jaren, werd geacht: het stelsel van den enkelen standaard. Met hetzelfde beginsel had ieder van beiden „keus gedaan" van een verschillend metaal, maar toch ook te dien opzichte volgens hetzelfde beginsel gehandeld; want ieder had dàt metaal gekozen, hetwelk voor zijn behoeften en naar zijn positie in de wereld het meest geschikte, ja, het natuurlijkste scheen: het rijke, hoog beschaafde Engeland, de grootste handelsmogendheid der wereld, het kostbaarder goud; Britsch-Indië met zijn, thans tot bij de 300 000 000 zielen geklommen, maar grootendeels, hier en daar zelfs schrikbarend armoedige en zeer weinig ontwikkelde bevolking, het meer bescheiden zilver. Ook dat was geheel in overeenstemming met de theorie, zoo dikwerf en met zooveel zalving en zoo onwrikbaar vertrouwen in haar onfeilbaarheid voorgedragen. Naar alle regelen der kunst moesten dus èn moederland èn kolonie zich, wat het muntwezen betreft, in staat van blakende gezondheid bevonden hebben en nog bevinden.

Zal evenwel de gezonde telkens en telkens weer behoefte gevoelen aan een consult van geneesheeren? Hij kan een „*malade imaginaire*" zijn, zeker; maar de muntdocters kunnen ook de zoodanigen zijn, die voor hun kunst geen anderen grond hebben dan — om het reeds dikwerf door mij aangehaalde woord van Geijer nogmaals te bezigen —: „*die Imagination einer oberflächlichen Theorie*". En helaas! de mogelijkheid is geenszins uitgesloten, dat de patient, in dit geval beide patienten ernstig ziek zijn, en dat, hoe vele muntgeleerden ook worden geraadpleegd, de diagnose steeds verkeerd is geweest. Ziek waren zij, in strijd met de regels der kunst, en ziek zijn zij gebleven.

Reeds in 1876 werd door een *Select Committee* van het Lagerhuis een enquête ingesteld over de waarde-vermindering, „*depreciation*", van het zilver. Daarop volgde, in 1886, een enquête over de kwijning van handel en nijverheid, die mede voor een groot deel over de goud- en zilverquaestie liep. Om deze in het bijzonder te onderzoeken, werd in 1886 een *Royal Commission* ingesteld, aan wie bepaaldelijk was opgedragen, uit te maken of de verandering in de wederzijdsche verhouding der beide edele metalen was toe te schrijven aan rijzing van het goud, dan wel aan daling van het zilver; een vraagpunt, hetwelk, in die termen, levendig herinnert aan de bokspartij tusschen Johnny en Tommy, ontstaan doordien Johnny beweerde, dat hij bij het wippen in de hoogte was gegaan, omdat Tommy gezakt was, terwijl deze, met niet geringer kracht van argumenten, wilde aantoonen, dat zijn dalen het gevolg was van het rijzen van den ander.

In de bundels getuigenverhooren en in de verslagen van 1876 zoowel als der *Gold- and Silver-Commission* nemen, het spreekt van zelf, Britsch-Indische toestanden en feiten een niet geringe plaats in. Maar — onder al die getuigen, door laatstbedoelde Commissie gehoord, was er niet éen, die met eenige mogelijkheid kon worden beschouwd als ver-

tegenwoordiger van de groote klassen van voortbrengers, *great producing classes*, Europeanen en inboorlingen, van Indië, Ceylon, the Straits Settlements, Borneo en Mauritius (1) — dus van hen, voor wie de vraag, wat er van het zilver zal worden, een levensbelang is

Zoolang de Britsch-Indische munt-quaestie niet ten volle was onderzocht, was inderdaad niets onderzocht. Trouwens, zonder aan de wetenschappelijke waarde van het gedeeltelijke onderzoek afbreuk te willen doen, kan men gereedelijk toegeven, dat de practische waarde van het onderzoek nul was, zoo niet, op grond der verkregen uitkomsten, tot handelen werd overgegaan. En daarvan geen sprake. Men volhardde in een nietsdoen, dat door sommigen den eerenaam van meesterlijk, *masterly inaction*, waardig is gekeurd. Niet alzoo de Vereenigde Staten : zij volhardden in hun zilver-politiek, gunstig misschien, ook dit is bij mij aan twijfel onderhevig, voor de eigenaren van zilvermijnen, maar voor het zilver buiten twijfel noodlottig. De krachtige maatregelen der Shermanbill, in de plaats komende van die der Blandbill, hadden, gelijk noodzakelijk was, een oogenblikkelijke en zeer sterke rijzing van den zilverprijs tengevolge, maar daarna moest, even onvermijdelijk, een nog sterker reactie komen. Vooral toen ook Oostenrijk-Hongarije niet stil zat, maar overging tot dit muntstelsel, hetwelk als het eigenaardige onzer papieren beschaving mag worden aangemerkt : goud op het papier der wet, en oninwisselbaar papier, met gedwongen koers en verguld op snee, in den omloop : voor welk vergulden toch een niet onaanzienlijke hoeveelheid van dat kostbare, o zoo kostbare ! metaal moest worden bijeen getrokken.

---

(1) Zoo luidt de klacht in een hoogst belangrijk schrijven, den 6den November 1892 uit Ceylon tot den Britschen Secretaris van Staat voor de Koloniën gericht. *Indian Currency. Minutes of Evidence* enz. *Appendix* II, bl. 221.

Zoolang Frankrijk, in strijd met alle voorschriften der muntfaculteit, maar zeer tot zijn voordeel, zilver en goud beiden in betaling nam en gaf, bewees het tevens aan Britsch-Indië en aan Groot-Britannië den onschatbaren dienst de waarde der ropy in Engelsch geld te houden op 2 s. Het was doorgaans een kleinigheid minder, soms iets meer, maar dat zeer geringe verschil baarde niemand moeite of verlies: en was een vast punt; de bezittter van een geldsom in Engeland wist dat hij haar tegen dien koers naar Britsch-Indië kon overmaken; de schuldenaar te Bombay of te Calcutta kon met zekerheid het aantal ropyen berekenen, vereischt om te Londen, welk bedrag ook, in £ te betalen. Frankrijk handhaafde zijn muntstelsel, ondanks tal van moeilijkheden,. aanhoudend door andere Staten in den weg gelegd. Het wordt echter onmogelijk van het oogenblik, dat Duitschland, in 1871—73, het in 1816—19 door Engeland gegeven voorbeeld volgend, verklaarde: Ook ik ben nu te beschaafd om mij langer met zilver te laten betalen. Indien nu een der Mogendheden in het Westelijk halfrond -- Mexico, wegens de bijzondere omstandigheden, waarin het verkeert, uitgezonderd — verklaard had het zilver in betaling te willen blijven nemen, het zou een plaats verdiend hebben, niet alleen niet onder de beschaafde landen, maar veeleer in een politiek krankzinnigengesticht.

Het zilver kon, mocht dus niet langer zijn natuurlijken en noodzakelijken dienst in den algemeenen omloop waarnemen. Wat zou er van worden? Een doode massa in de bankkelders; in het binnenlandsch verkeer, de ellendigste aller muntsoorten: oninwisselbare teekenmunt. De bij honderden van millioenen tellende bevolkingen van Britsch-Indië, China, Japan, voorts die der overige Britsche kolonies, de Straits, Ceylon, Mauritius moesten het zilver als haar geld behouden. Den vrijen muntslag van de ropy af te schaffen — niemand, die er in den eersten tijd aan denken kon. Maar wat werd er nu van de ropy? Naar luid der

meeste en der meest geloofwaardige getuigenissen behield zij, althans tot op den laatsten tijd, onverminderde koopkracht in het binnenlandsch verkeer; maar haar waarde, uitgedrukt in Engelsch geld, werd een onzeker bedrag, dat van jaar op jaar geringer werd, al zag men het ook nu en dan plotseling een sprong in de hoogte doen, en dus nieuwe verwarring aanrichten En dan volgde telkens sterker daling: tot 22*d.*, tot 20*d.*, tot 18*d.*, tot 17*d.*, tot 16*d.*, eindelijk zakte het tot beneden de 15*d.* Maar hoe lager, des te luider weerklonken van alle kanten de klachten.

Aan de Britsch-Indische Regeering, in haar eigen financieel beheer, had de onzekere, doch doorgaans dalende (1) wisselkoers op het moederland zóóveel last en verlies berokkend, dat het haar een door de wereld met verbazing vernomen angstkreet had ontlokt. Denkbeeldige bezwaren — werd haar door een muntgeleerden staatsman uit het hooge Noorden van ons werelddeel toegeroepen: maar zij, de Britsch-Indische Regeering zelve, bleef die bezwaren gevoelen en begon er weldra, alleszins te recht, de ernstigste gevaren voor de toekomst in te zien.

Voorts was het buiten kijf, dat al haar Europeesche ambtenaren, hoog en laag, in iederen tak van dienst, door de daling der sterlingwaarde van de ropy de gevoeligste verliezen leden. Misschien zal deze of gene, zelfs de een of andere staatsman, muntgeleerde of niet, denken dat dit toch maar een kleine quaestie was. Inderdaad, men behoeft

(1) Naar de in Nederland en elders dan in Engeland meestal gebruikelijke wijze om de bewegingen van den wisselkoers uit te drukken, zou men het een rijzenden koers noemen, daar het aantal eigen rekeningseenheden, te geven voor één vreemde rekeningseenheid, in het hierbedoelde geval steeds klimt. Te Londen en te Calcutta rekent men naar het aantal vreemde rekeningseenheden, die voor één eigen rekeningseenheid te verkrijgen is. Bij een wisselkoers van Rs. 1 = 2 s., moet men voor 1 £ geven Rs. 10; bij een koers van Rs. 1 = 1 s. 4 d., Rs. 15.

haar slechts een oogenblik in de bijzonderheden te beschouwen om er zekerheid van te verkrijgen, dat het een vraag is van *to be or not to be* voor de Britsche heerschappij in Indië.

Maar voor de Britsch-Indische Regeering was het toch niet de grootste moeielijkheid, welke de tegenwoordige toestand opleverde. Had zij nu maar volle, stellige zekerheid gehad, dat die onzekere en voortdurend dalende sterlingwaarde der ropy een nadeel voor de economische belangen van het Britsch-Indische Rijk was! Maar die zekerheid had zij niet; alles, zelfs dat, was door dien onzekeren koers onzeker geworden.

Een toestand te meer benard, omdat haar eigen financieele moeielijkheden een voor een al de vragen deden rijzen, die op 's lands economischen toestand in zijn geheel betrekking hadden.

De Regeering van het moederland wist evenmin raad; en dus, alvorens hetzij tot handelen over te gaan, hetzij alle voorgestelde middelen tot herstel van de hand te wijzen, en definitief tot onthouding te besluiten — nog eens geënquêteerd.

Zoo werd dan door Hare Britsche Majesteit een nieuwe munt-enquêtecommissie benoemd, onder het voorzitterschap van The Lord High Chancellor, welke, naar dien Bewindsman, gewoonlijk wordt aangeduid als het Comité van Lord Herschell.

....

II. Verliezen, moeielijkheden en gevaren voor de Britsch-Indische Regeering.

De Britsch-Indische Regeering heeft ieder jaar belangrijke sommen aan die van het moederland te betalen. Het bedrag, voortdurend klimmend, is, van 13, 285, 678 *l.* in 1873—74, over het dienstjaar 1893—1894 16, 532,

215 *l.* geworden (1). Eene sterling schuld, die — men lette hierop wèl — in ieder geval te Londen moet voldaan worden, op de door den schuldeischer bepaalde tijdstippen. Tot den gemiddelden koers van 1 *s.* 2.985 *d.* dat is dus: minder dan 15 *d.* per ropy, was daarvoor in dat dienstjaar benoodigd een som van 264.784.150 ropyen (Rx., i. e. tiental van ropijen 26.478.415). Tot den pari-koers zou het geweest zijn 165.322.150 ropyen: verschil over één jaar bijkans honderd millioen ropyen.

Die jaarlijksche schuld der koloniе aan het moederland stelt zich samen uit de renten der in sterling aangegane gevestigde schuld, uit de renten van obligaties voor aanleg van spoorwegen en kanalen, voorts uit de pensioenen van burgerlijke ambtenaren en militairen, een deel der kosten van onderhoud der Britsche troepen in Indie, koopprijzen van goederen en verdere betalingen van onderscheiden aard, voor rekening der Indische schatkist te doen. Die onderscheiden posten zijn onder den naam van „*Home charges*" bekend, en de wissels die tot inning van het bedrag worden afgegeven, onder dien van „*Council-drafts.*"

In eenigszins anderen geest dan de in mijn vorig opstel bedoelde Staatsman, trachtte een door de Commissie gehoord bankier haar te beduiden, dat de verliezen, welke de Britsch-Indische schatkist door den val der ropy op die betalingen leed, zeer overdreven waren voorgesteld. Ja, wie uit Indië een schuld in Engeland te betalen heeft, verliest op den koers; maar omgekeerd, wie uit Engeland naar Indië te remitteeren heeft, verdient op den koers; ziedaar dus een mooie post in mindering op het verlies. Dat zou zeker het geval zijn, indien voor rekening der Britsch-Indische Regeering uit Engeland wierd geremitteerd, waarvan niet blijkt. Evenmin houdbaar schijnt het beweren, dat ook het verlies op de naar Engeland over te maken spoorweg- en kanaal-

(1) *Report* blz. 7.

inkomsten, alsmede dat op de kopprijzen van goederen, niet in rekening behoort te worden gesteld. Het bedrag van 16 à 17 millioen £ is een saldo, dat aangezuiverd moet worden, en waarover de Secretaris van Staat voor Indië te Londen, telkens wanneer het hem goeddunkt, ten deele beschikt. Is de ropy nu niet meer het 1/10, maar slechts het 1/16 van het pd. st., dan heeft Britsch-Indië naar evenredigheid zooveel meer ropyen op te brengen.

Niet, het spreekt van zelf, de Indische Regeering heeft dat meerder aantal ropyen op te brengen, maar de Indische bevolking, de belastingschuldigen.

De Regeering staat maar voor de vraag: hoe er aan te komen? En dan heeft zij bovendien het bezwaar, gelegen in de onzekerheid van het bedrag, dat benoodigd zal blijken. Waarlijk geen gering bezwaar. Stel dat onze staatsbegrooting over een dienstjaar een overschot aanwees van f 1 466 000; dat in den loop des jaars op alle andere hoofdstukken te zamen, de werkelijke ontvangsten de uitgaven met f 16 533 000 te boven gingen, maar dat dit batig slot omgezet werd in een tekort van f 10 819 000, eenig en alleen omdat voor verplichte betalingen in het buitenland de wisselkoers zooveel nadeeliger was geworden, dan berekend was. Dat zou toch wel een toestand zijn, geschikt om den lichthartigsten Minister van Financiën in de benauwdheid te brengen! Maar lees nu ropyen in plaats van f, en zie hoe eene daling der ropy met 1 *d.* gedurende het dienstjaar 1891—92 voor Britsch-Indië eene zoo geweldige vermeerdering van het in Engeland verschuldigde bedrag en in de uitkomsten van het dienstjaar, een zoo jammerlijken ommekeer ten gevolge heeft gehad!

Een voormalig Britsch-Indisch hoofdambtenaar bij het bestuur der geldmiddelen nam de zaak met die kalmte op, welke een eigenaardig kenmerk schijnt van politieke stuurlui, die, zelf in veilige haven, hun opvolger tegen weer en wind zien opzeilen. Wel, zoo gaf hij te kennen, ramen is

nu eenmaal ramen; men moet maar toezien het juist te doen. Een wijze les: doch hoe is nu een wisselkoers met juistheid te ramen, die afhankelijk is van de daden van vreemde Regeeringen, van de combinaties en speculaties van handelaren en bankiers, en ten laatste, doch niet het minst, van de tijdstippen en de wijze, waarop uw schuldeischer over zijn saldo van rekening beschikt?

Hier doet zich nu een punt voor, dat bijzondere aandacht verdient, te meer omdat het weinig der aandacht waardig schijnt te zijn gekeurd.

Vooraf echter zal, althans voor sommige lezers, een korte herinnering aan de oorzaak, waardoor de ropy een zooveel geringer deel van het £ geworden is, niet te onpas wezen. Het zilver is uit den band gesprongen; de vrije muntslag er van werd overal opgeheven of voor onbepaalden tijd geschorst, en terwijl het metaal dus niet meer overeenkomstig zijn natuurlijke bestemming mocht gebruikt worden, stond de voortbrenging niet alleen niet stil, maar nam, onder den prikkel van kunstmatige bevordering in Amerika, steeds grooter verhouding aan. Zeer natuurlijk was dus weldra te Londen voor minder dan 2 *s.* het zilver te koop, benoodigd om te Bombay of te Calcutta ter Munt een ropy te doen slaan. Bij den koopprijs voegden zich kosten van verzending en verzekering, renteverlies en muntloon (dit laatste voor het zilver in Britsch-Indië op het hooge bedrag van 2, juister van 2¹/₅ pCt. gesteld); toch waren 2 *s.* te Londen meer, welhaast aanmerkelijk meer waard dan hetgeen er in gangbaar Indisch geld ter Munt voor te verkrijgen was. Ziedaar de zeer eenvoudige zin van het woord, dat de wisselkoers zich richt naar den prijs van het metaal, dat, in het land waarop getrokken wordt, vrijen muntslag heeft.

Doch nu stelt zich de vraag: waarom trekt de Secretaris van Staat, voor het bedrag der *Home charges*, op de Britsch-Indische Regeering?

Britsch-Indië heeft zijn betalingsbalans met het buiten-

land. Uit verklaringen voor Lord Herschell's Comité afgelegd, schijnt te blijken dat de geheele verrekening van *debet* en *credit* niet alleen tusschen het moederland en de kolonie, maar tusschen deze en alle andere landen te Londen plaats vindt. Zelfs de handel tusschen Indië en China, dus wordt medegedeeld, „*is a triangular business*, *financed at London*". Op die betalingsbalans heeft Indië te allen tijde een *saldo* te goed gehad, want, welke posten, *Home charges* en andere, er ook in *debet* op voorkomen, de waarde der uitvoeren heeft die der invoeren steeds met één zóo aanzienlijk bedrag overtroffen, dat ieder jaar belangrijke uitzendingen van metaal tot dekking noodig waren. Het bedrag wordt op ca. 14 millioen £ aangegeven.

Het kan dus niet anders, of er moet te Londen in den regel groote *vraag* naar wissels op Indië zijn. De Secretaris van Staat heeft er, in den loop van een jaar, voor een zeer groot bedrag te plaatsen. Wachtte hij af, dat de wisselhandel daarvoor bij hem kwam aankloppen, hij zou zich in een zeer sterke positie bevinden, om zijn *Council-drafts* op de voor Britsch-Indië gunstigste voorwaarden te verzilveren. Feitelijk, verklaarde een deskundig getuige, verkeert hij in „*a particularly weak position*" (1). Immers, hij komt zijn traites aanbieden; het kan zijn op een tijdstip, dat de vraag minder sterk is dan naar gewoonte; en zij worden, na inschrijving, die nochtans — zoo wordt althans beweerd — niet openbaar is (2), gegund aan den meestbiedende, dat is aan hem, die per 1000 *l.* te Londen met het geringste aantal ropyen, in Indië aan zijn order uit te betalen, genoegen neemt. Het der schatkist aankomend bedrag in £ ontvangt de Secretaris van Staat onverkort, maar de koers van de ropy wordt gedrukt, want de hoogste koers, waarvoor

(1) Vr. 323 over dit punt inzonderheid te raadplegen. 45—48, 93, en 2603—7.

(2) App. bl. 297—8.

wordt ingeschreven, zal in den regel beneden de laagste noteering van den zilverprijs moeten blijven. Zijn evenwel de *Council-drafts* tot geringer koers afgegeven, zoo drukt dit weder de zilvermarkt.

Aldus wordt, door de wijze, waarop de Regeering van het moederland met die der kolonie afrekende, aan het zilver, nadat zijn wettelijke verhouding tot het goud verbroken was, nog ietwat lood toegevoegd, en meer zelfs dan noodig het aantal der door de Indische bevolking op te brengen ropyen telkens vergroot.

Met aandrang en, naar het schijnt, op goeden grond werd hierop gewezen in een schrijven, door den heer D'Eremar, voormalig Roomsch-Katholiek priester in Britsch-Indië, tot de Enquête-commissie gericht. (1) Bevreemdend moet het heeten, dat de Commissie er zóó weinig acht op geslagen heeft, als niet alleen uit haar eindverslag, maar zelfs uit haar met voorbeeldige zorg bewerkten *Index* is af te leiden.

Hoe dit nu ook zij, en in welke mate die bijzondere oorzaak medegewerkt hebbe om het zilver dieper te doen vallen, zeker kon de Britsch-Indische Regeering, toen men een eenmaal tot een ropy van 15*d* was afgedaald, niet langer stilzitten. Met dien koers was het evenwicht van uitgaven en ontvangsten onherstelbaar verbroken — zoo men althans niet een der drie navolgende wegen insloeg.

Vooreerst: nieuwe belastingen invoeren of de bestaande verzwaren. Maar alle voorwerpen, die daarvoor in aanmerking kwamen, werden te vergeefs een voor een in oogenschouw genomen, overal rezen de ernstigste bezwaren, en, was dit met eenig middel niet het geval, de voorzichtigheid gebood het voor dringenden nood als laatste toevlucht open te houden. Eenparig verklaarden alle bevoegden, dat in opdrijving van belasting thans en ter

(1) App. bl. 297—9.

zake van die koersverliezen een *zeer groot politiek gevaar* gelegen was.

Dus, in de tweede plaats, bezuinigen:

Gij raadt het antwoord, lezer: aan vermindering der uitgaven voor de gewapende macht valt niet te denken; door beknibbeling van den civielen dienst zouden de zedelijke en stoffelijke belangen der bevolking schade lijden: het een zoowel als het ander was uit een *politiek oogpunt hoogst gevaarlijk*.

Maar kon men dan de Begrooting niet ontlasten van jaarlijksche uitgaven, waarvoor mocht worden geleend? Gij kent de quaestie, lezer, en beseft dat de Indische Regeering, al kon zij in Indië zelf een 4 pCts. leening *a pari* plaatsen, en dus voorshands geld krijgen zonder onnoodig renteverlies of vermeerderd koersverlies, dien bankroetiersweg niet op wilde, en ook aan het einde of zelfs lang vóor het einde daarvan *politieke gevaren* zag rijzen.

Het ergste van het geval was, dat bezuiniging niet alleen onmogelijk bleek, dat zelfs — juist ten gevolge van de daling de ropy — zeer aanmerkelijke verhooging van uitgaven noodzakelijk werd. Geen klasse van ingezetenen had door die daling zoo zwaar en inderdaad ook ook op zoo onrechtvaardige wijze geleden, als de Europeesche dienaren der Indische Regeering in alle takken van zoowel militairen als burgerlijken dienst. Hun bezoldigingen moesten aanmerkelijk worden verbeterd. Liet men het na, men stelde zich aan de *bedenkelijkste politieke gevaren* bloot.

Dit alles, ook indien de ropy zich op den koers van 15 of zelfs 16 *d.* handhaafde.

Zou zij dat? — Kon de Britsch-Indische Regeering een: Tot hiertoe en niet verder! spreken? Zou, indien de Sherman-bill werd ingetrokken; indien het voorbeeld van Oostenrijk en — niet te vergeten — van Rumenië navolging vond; indien een der landen van Europa, waar zilveren specie bij honderden en duizenden van millioenen

in omloop is of bij de Banken begraven ligt, eens met slechts een 50 000 kilo zilver ter markt kwam; zou, in een dier gevallen een koers van 1 ropy = 1s. of zelfs minder niet wel mogelijk zijn?

En wat werd er dan van de begrooting?

Wat van de bezoldigingen der ambtenaren?

Wat van de algemeene economische belangen van Indië?

III. De bezoldigingen der Europeesche ambtenaren.

Een onzer bladen, de *Arnhemsche Courant*, schreef onlangs: „'t Wordt nu eenmaal aangenomen, dat er geen betere waarborg is voor een goede vervulling van betrekkingen dan een examen"... en „als men ze (de examens) wegnam, zou de deur voor begunstiging en willekeur wagewijd worden opengezet."

Het is vermoedelijk om deze laatste reden, dat ook in Britsch-Indië voor den staatsdienst het examen-stelsel is ingevoerd; en waarschijnlijk heeft men ook daar wel eens aanleiding gehad tot de opmerking dat, levert al het examen een maatstaf op ter beoordeeling van de kundigheden der adspiranten, het beste examen geenerlei waarborg kan geven, dat zij de practische bekwaamheid en die persoonlijke eigenschappen bezitten, welke in een goed ambtenaar het eerste vereischte zijn.

Ze zijn het vooral, waar de ambtenaar geroepen is het zedelijk overwicht eener Europeesche mogendheid tegenover de tien- en honderdtallen millioenen eener Aziatische bevolking te handhaven. Reeds uit dat oogpunt blijkt het aanstonds noodig in een koloniaal Rijk aan de Europeesche ambtenaren ruime bezoldiging toe te kennen; en het examenstelsel draagt in zijn middellijke gevolgen er zeker

niet weinig toe bij die noodzakelijkheid duidelijker te doen beseffen.

Het komt hierop neer, dat de inlandsche bevolking het voorrecht om door Europeesche ambtenaren te worden bestuurd, vrij duur te betalen heeft.

Hunnerzijds moeten, vooral in Britsch-Indië, die ambtenaren niet geringe eischen stellen. Voor den dienst zoo ver van het vaderland, onder de brandende zon der keerkringen, zullen zeker niet veel begaafde en ijverige jongelieden zich bestemmen, zonder het uitzicht op een zorgvrij leven, zonder de kans van hun inkomen althans zooveel te kunnen opleggen, als noodig is om het uitgeloofde pensioen iets te verhoogen, voor zich of voor dierbare betrekkingen de premies eener polis van levensverzekering te kunnen voldoen. Die dierbare betrekkingen moet de Britsch-Indische ambtenaar meestal in het moederland achterlaten of daarheen zenden, de kinderen in het belang hunner opvoeding, de echtgenoot wegens redenen van gezondheid of ter wille der kinderen.

De ambtenaar zelf moet dus wenschen nu en dan voor een reis naar het moederland verlof te krijgen, ook al is zulks niet in het belang zijner eigen gezondheid noodig; terwijl het bovendien, uit een algemeen oogpunt van Regeeringsbeleid, raadzaam te achten is, dat de koloniale ambtenaar, telkens na verloop van eenige jaren, zich in den geestelijken dampkring van het geboorteland ga retrempeeren. Dienovereenkomstig moeten dus de bepalingen omtrent het genot van bezoldiging gedurende verlof in milden geest ontworpen zijn en toegepast worden.

Wat zou men er nu van zeggen, indien de Regeering, in een vlaag van bezuinigingsdrift, plotseling de op voldoenden, schoon geenszins te ruimen voet geregelde bezoldigingen met het ¼ of ⅓ van haar bedrag ging verminderen, en het nemen van verlof zóo bezwarend maken, dat de meeste ambtenaren daarvan zouden moeten afzien?

Men zou dien maatregel, ten aanzien der bestaande ambtenaren, hoogst onrechtvaardig, ten aanzien van de belangen van den dienst, hoogst onverstandig noemen. Toch zou dat onrecht en dat onverstand veel geringer zijn, dan wanneer een regeling der bezoldigingen wierd ingevoerd of bestendigd, volgens welke de ambtenaar zijn bezoldiging tot een wisselvallig, bij voorbaat niet te berekenen, doch doorgaans sterk dalend bedrag zou ontvangen, en hij zich daardoor gedwongen zou zien tot volslagen uitputting toe, ver van gezin en vaderland, onafgebroken in het gareel te blijven.

Ziedaar evenwel de invloed, dien de daling der sterlingwaarde van de ropy op de regeling der bezoldigingen in Britsch-Indië heeft gehad.

Zij worden in ropyen toegekend en uitbetaald, ook de verloftractementen. Van hetgeen de ambtenaar, na inhouding van verplichte bijdragen voor een pensioenfonds als anderszins, netto ontvangt, moet in verreweg de meeste gevallen zooveel worden besteed als noodig is, om 's jaars een vrij aanzienlijke som naar Engeland over te maken; 300 en zelfs 400 *l.* (f 3600 à f 4800) schijnt, in verband met Engelsche gebruiken, als een nog matig bedrag te worden aangemerkt. Maar het aantal ropyen, dat daarvoor gegeven worden moet, klimt, naarmate te Londen de prijs van het ons zilver daalt. Naar die mate krimpt ook het verloftractement op een geringer, welhaast geheel ontoereikend aantal £ in.

Men zal vragen, of de ambtenaren, die na 1873 in Indië werden aangesteld, dan niet wisten, dat de ropy, waarmee zij daar zouden betaald worden, in hun handen, zoo dikwerf zij met die munt eenige betaling in Engeland zouden te doen hebben, een onzeker bedrag zou blijken, een veel geringer dan als grondslag voor de regeling hunner wedde was aangenomen? In de eerste jaren begreep men over het algemeen, begrepen zelfs vele Regeeringen niet, wat er gaande was. Een tiental jaren geleden, toen de ropy reeds veel, maar toch niet zoo ontzettend veel als

thans tegenover het Engelsche goud verloren had, wisten zij voor wie wisselkoersen met den aankleve van dien een *arcanum* zijn, niet beter, of de ropy had en moest dus ook wel in het vervolg de waarde behouden, welke tijdens hun aanstelling als de toen geldige werd opgegeven. Zij zouden — waarlijk niet voor niet — een practischen cursus in de muntquaestie gaan doorloopen. — In 1881 verzocht de Britsch-Indische Regeering den Secretaris van Staat voor Indië een bekwaam ambtenaar der meteorologische afdeeling van *the Board of Trade* naar de kolonie uit te zenden. De keus viel op zekeren heer W. L. Dallas; toen dezen de betrekking werd aangeboden, en daarbij van ropyen sprake was, vroeg hij, zeer natuurlijk, hoeveel dat in Engelsch courant maakte? Antwoord: 1 *s.* 8 *d.* Hij vroeg niet of de rekeningseenheid in het Rijk van H. M. de Keizerin van Indië tot de rekeningseenheid in het Rijk van H. M. de Koningin van Groot-Brittannië in een vaste verhouding stond, en dat het niet zoo was, vernam hij toen niet. Maar, eenmaal in Indië, ontving hij in stede van, als vroeger, „*a regular sterling salary*", zijn bezoldiging volgens een, tegenover het geld in het Moederland, „*steadily decreasing rate of pay*", en nu, na tienjarigen, zwaren diensttijd op plaatsen waar geen besparing kon gemaakt worden, nu het oogenblik nadert om verlof te nemen, bedraagt het verlies 25 pCt. (1). De ropy daalde, maar de wereld ging haar gewonen gang: ouders, niet wetende dat de zilvernoteering te Londen voor het levenslot van een geliefden zoon van zoo groote beteekenis zou zijn, lieten hem voor den dienst in Indië opleiden; te zijner tijd wordt het jonge mensch daar op een „flink tractement" — in ropyen aangesteld; hij huwt: noch hij, noch de jonge vrouw bezit vermogen; van het flinke tractement moet dus in Engeland de premie eener levensverzekering ten voordeele der vrouw

---

(1) *Indian Currency Committee, Minutes of Evidence*, App. 1, bl. 158

worden voldaan; de directeur der Verzekeringmaatschappij is een man, wien de in reglementen van Nederlandsche begrafenisfondsen voorkomende bepaling: de Directie behoudt zich voor de premies te verhoogen, met rechtmatigen afschuw vervult — maar zijn verzekerde in Indië moet voor de polis ieder jaar veel meer ropyen dan in het voorafgaande betalen; de verzekerde houdt het vol, zoo lang het gaat, door zich tot zelfs het noodige te ontzeggen; ten laatste gaat het niet meer, en intusschen blijft de ropy zóó dalen, dat men, ook van de uitgave voor de levensverzekering bevrijd, toch niet kan rondkomen, want zie: omdat de ropy zoo gering wordt, gaan de prijzen van alle benoodigdheden, maar vooral die van artikelen uit Europa, meer en meer in de hoogte. De kinderen moeten dus uit Engeland naar Indië terug en daar, als de inlandsche jeugd, doch met veel grooter gevaar voor hun gezondheid en hun leven, worden groot gebracht. (1)

Ik geloof niet dat iemand van al de in soortgelijk geval verkeerende personen zal zeggen: ze zijn vrijwillig naar Indië gegaan; zij moesten maar weten waar het op stond. Van de militairen zal men het in de meeste gevallen niet kunnen zeggen. In 1868 werd een bataljon infanterie uit Engeland naar Indië gezonden, waarbij een officier diende, die thans den rang van luitenant-kolonel heeft, en een burgerlijke betrekking bekleedt. De ropy was toen 2 *s.*, zoo zeker als goud: en de Britsch-Indische Regeering kon, in de bepalingen omtrent de verloven, dien koers als den bestaanden opgeven. Het was eigenlijk, voor den rechtgeloovigen monometallist, een ketterij, een inbreuk op hetgeen Frère-Orban eens genoemd heeft: *l'oeuvre de Dieu;* maar, men waagde niets door dien koers te noemen, zoolang de Fransche muntwet de vaste verhouding tusschen de Britsche en de Britsch-Indische rekeningseenheid handhaafde.

Toen evenwel het Fransche stelsel in duigen was gestort,

(1) T. a. pl. bl. 155.

en de ropij meer en meer in goudwaarde viel, verdween uit de verlofregeling iedere aanwijzing omtrent die waarde. Nu moeten voor ieder £ niet 10, maar 11, 12, tot 18 en meer ropyen worden gegeven. Op de £ 420 die de overste naar Engeland heeft over te maken, op zijn verloftractement van Rs. 7500, maakt dat nog al verschil. Maar de Regeering komt haren trouwen dienaren te hulp. Zij heeft een officieelen wisselkoers, d. i. die welken zij voor een begrootingsjaar aan haar berekeningen te gronde legt, en zij vergunt belanghebbende zijn betalingen in Engeland, tot een bedrag van £ 200 tegen dien koers, die altijd iets, soms veel hooger is dan de werkelijke, over te maken.

Dat maakte over 1892:

£ 200 ad 1 *s* 4¾ *d*	Rs. 2.865
„ 220 ad 1 *s* 3¼ *d*	3.462
	6.327
volgens de bij den overgang in Indischen dienst door de Regeering getroffen regeling zou het geweest zijn:	
£ 420 ad 2 *s*	4.200
nadeelig verschil	Rs. 2.127 (1)

Slechts weinige officieren van het Indische leger en ambtenaren in de groote takken van burgerlijken dienst brengen het, na 15 à 20-jarige ambtsvervulling, tot bezoldigingen van Rs. 800 à Rs. 1000 per maand. Na aftrek van korting, inkomstenbelasting (die in een zoo wetenschappelijk geregeerd land natuurlijk niet ontbreekt) en noodzakelijke kosten van onderhoud van het gezin in Engeland, blijft veelal niet meer over dan Rs. 300. Naar luid van alle berichten, is dit bedrag voor den Europeeschen ambtenaar van middelbaren rang, zoowel in de volkrijke steden als in de binnenlanden, ten eenenmale ontoereikend.

(1) T. z. pl. bl. 159.

Toch heeft een hooggeplaatst ambtenaar bij het onderwijs getracht van Rs. 217 per maand te leven. Inzonderheid voor de geestelijken van lageren rang, zijn de loonen hongerloonen geworden. Men tracht den schijn op te houden, staat voor *„the inevitable pains and penalties of genteel pauperism"* — en de Regeering zal toch wel begrijpen, dat zij haar trouwe dienaren niet in verzoeking mag leiden. (1)

Home charges voor de Regeering — *Family remittances* voor de ambtenaren!

Als de zilveren ropy zich tegenover de gouden zon van het £ meer en meer eclipseert, dan lijdt niet de Britsch-Indische Regeering, dan lijdt de Britsch-Indische bevolking geldelijk verlies. De Regeering heeft maar — 't is echter geen kleinigheid — toe te zien, hoe het gat te stoppen. Maar de Regeering lijdt ook in haar *privé* verlies, voor zoover men onder den term Regeering verstaat de gezamenlijke Europeesche ambtenaren van allen rang en in iederen tak van dienst.

En zou nu een geldelijk verlies van den omvang en met de gevolgen, als in dit opstel geschetst, wellicht een onverschillige zaak zijn voor het gehalte van het Europeesch bestuur in Indië?

En dit wederom, zou het niets te beteekenen hebben voor de toekomst van Engeland's heerschappij over het onmetelijk Indië?

Wat er toch niet al in de muntquaestie steekt!

De ropy is in Engeland eenige *pence* minder waard; de Indische bezoldigingen worden daardoor met honderden en duizenden verminderd; het Indisch bestuur verliest dientengevolge in veerkracht en zedelijke waarde..... en eenmaal de Britsche Kroon??

---

(1) T. z. pl. bl. 185—7. — De aandacht van belangstellenden in vragen van levensverzekering kan, in verband met het bovenstaande, niet te sterk worden ingeroepen voor den brief van het *Unconvenanted Service Family Pension Fund* aan de Indische Regeering dd. 24 September 1892. T. z. pl. bl. 178.

Benoem dan *Native officials*, die niets naar Engeland over te maken hebben!

Dat ware toch inderdaad ook een zeer gewichtig *politiek gevolg* der muntquaestie.

....

IV. De economische belangen.

In een vorig opstel stelde ik in het licht, hoe schromelijke nadeelen de steeds dalende goudwaarde der ropy aan de ambtenaren in Britsch-Indië berokkende, en welke allerernstigste politi eke gevolgen zulks kan hebben.

Doch, heeft men gezegd, die ambtenaren-quaestie is toch in ieder geval niet meer dan een geldquaestie. Koers, bezoldiging in werkelijken dienst en gedurende verlof, dat alles kan op behoorlijke wijze geregeld worden, als men er maar eenig geld voor over heeft.

Zeker: eenig geld, ettelijke millioenen Rs., die, gelijk in mijn tweede opstel betoogd, niet dan door middel van verhoogde of nieuwe belasting te vinden zouden zijn. Daarmede evenwel stuit men weder op het... politiek bezwaar, zijnde zeer ernstige gevaren. Maar tevens betreedt men het gebied der economische quaesties. Dan rijst deze hoofdvraag: is het voor Britsch-Indië in zijn geheel een voordeel dan wel een nadeel, dat zijn rekeningseenheid in het moederland zoo diep beneden de vroegere waarde gezonken is?

De hoofdvraag, ook in dezen zin, dat zij zoo bijzonder moeilijk te beantwoorden is.

Geen deel der wereld kan als zelfstandig, in zich gesloten economisch geheel worden aangemerkt, want geen is er dat niet met onderscheiden andere deelen der wereld in verbinding staat, terwijl binnen de grenzen van staats-

rechtelijk gebied, zij het nu een souvereine Staat of een kolonie, een aantal verschillende belangen soms in onverzoenlijken strijd tegenover elkander staan.

In de kolonie zelfs meer dan in den Staat, vermits daarginds botsing van het belang der kolonie met dat van het moederland steeds mogelijk, veelal onvermijdelijk is, en ook — wat iets geheel anders is — tegenstelling van het in de kolonie gevestigde Europeesche element tot de inlandsche bevolking. Hoe dikwerf wordt daar niet het belang der kolonie voorgewend, om op maatregelen aan te dringen, uitsluitend bestemd om aan een handvol Europeanen, planters, kooplieden en fabrikanten gelegenheid te geven schielijker fortuin te maken en de kolonie dan te verlaten! Daar staat het opperbestuur altoos aan de verdenking bloot, de belangen der kolonie op te offeren aan beginselen van wetgeving en inrichtingen van het moederland, waaraan zij eigenzinnig vasthoudt.

Indien de munttoestand der laatste 20 jaren Britsch-Indië werkelijke voordeelen had gebracht, zóo zeer dat de bevolking wel eenige meerdere lasten kon dragen, dan nog ware het geenszins vrij van bedenking geweest, door aanwending van dat middel het tekort te willen dekken, in de koloniale rekening en de huishoudens der ambtenaren door den lageren ropykoers ontstaan. Den last had men moeten leggen op de belangen die het voordeel genoten hadden; doch met welk recht kon men dit verkorten? Andere belangen hadden, al ware de einduitkomst gunstig geweest, geleden: zouden zij bovendien getroffen worden, bv. de Europeesche ambtenaren, niet alleen niet tegemoet gekomen, maar hooger belast in de inkomstenbelasting? En hoe, indien de einduitkomst ongunstig ware geweest, d. i.: indien de door enkelen genoten bate tegen de aan andere belangen toegebrachte schade niet had kunnen opwegen?

De eerste en de grootste moeielijkheid was die balans op te maken. Aan alle kanten door bezwaren omgeven, hoorde

de Indische Regeering een koor der meest tegenstrijdige beweringen opgaan. Laat — riep men van de eene zijde — de ropy gerust dalen, zooveel ze maar wil, te beter voor den uitvoer der Indische producten. Hoe — was het antwoord — ziet gij niet dat, wanneer Indie voor het gelijke bedrag aan *Home charges* en, andere in £ te verevenen bestuurskosten, meer voortbrengselen van zijn bodem en zijn arbeid ter markt moet brengen, zulks een verlies is voor de arbeidende bevolking? De wisselvallige, doorgaans vallende koers heeft voor den handel geenerlei nadeel, heette het van zeer bevoegde zijde: men koopt en verkoopt naar den koers bij levering, of dekt een betaling in Engeland te doen door een aan Indië verschuldigde betaling, de banken geven daartoe alle mogelijke gemak. Het is waar, zeiden niet minder bevoegden, en blijkbaar gaat in die dingen de handel verstandiger te werk dan de Secretaris van Staat (vgl. opstel II); het ging ook redelijk goed, zoolang de daling binnen matige perken bleef, doch met zeer sterke slingeringen en soms zoo diepen val van den koers, wordt, bij gebreke aan een vasten standaard van waarde tusschen Londen en het Indische Rijk de handel weer deels primitieve ruil, deels speculatie en dobbelspel. De daling der ropy is, door den prikkel aan den uitvoer van Indische tarwe gegeven, de ondergang van den Britschen landbouw; en, door de verhooging van den prijs van manufacturen in Indie, zelfs, bij gelijken, door den fabrikant gemaakten goudprijs een zwaar te dragen verlies voor Lancashire.

Waarop van het Indische standpunt niet ten onrechte geantwoord werd, dat Lancashire niet in Indië ligt; terwijl in Engeland zelf de meening wordt volgehouden, eensdeels dat de landbouwers de waardeverlaging van hun product en van hun bodem ten onrechte aan de muntquaestie toeschrijven, die zij niet verstaan, en die nooit zoo ernstige gevolgen kan hebben; anderdeels, dat spinners,

wevers en ververs in Lancashire, volgens de cijfers der statistiek, goede zaken maken, en dus, wat ook hun eigen winst- en verliesrekening er van zegge, tevreden moeten zijn. De koffiebladziekte heeft ons — zoo deden luide stemmen uit Ceylon zich vernemen — in de diepste ellende gedompeld; in onze theetuinen is ons nieuwe voorspoed ontloken, maar dit, zoo niet uitsluitend dan toch vooral omdat wij voor de tegen goud verkochte thee meer ropyen verkrijgen, en met de ropy onverminderde arbeidskracht koopen. Hiermede stemden de theeplanters op het vasteland in, evenzoo de planters van en handelaren in opium. Gaat men, zoo beweerden zij, nu de Munt voor het zilver sluiten en den koers der ropy vastleggen op hooger punt, dan door den prijs van het metaal aangewezen, het zal niet alleen voor den uitvoer van Indië naar China, maar ook voor de mededinging van Indië met China en Japan als een *handicap* werken, waardoor Indië bezwaard wordt. Met het goedkooper zilver werkend, zullen die landen, zal inzonderheid China, zoodra het de hinderpalen opheft, die het thans in den vorm van *lekin-* en andere rechten en administratieve formaliteiten aan handel en nijverheid in den weg legt, weldra leeren zelf in de behoeften te voorzien, die thans aan de Europeesche nijverheid werk geven, ja, wellicht op de Europeesche markt met Europa komen wedijveren.

Zeker, werd dan weder gezegd: zoolang de ropy dezelfde werkkracht en verdere benoodigdheden in gelijke hoeveelheid als vroeger koopt, kan het een voordeel zijn voor planters en fabrikanten in Indië, dat hun product, zij het dan ook in Europa met minder goud betaald, in Indië meer ropyen geeft: maar de ropy heeft hare koopkracht niet behouden; zeer vele artikelen, met name rijst en andere levensbehoeften zijn in de laatste jaren gerezen. Over deze feitelijke vraag heerscht evenwel groot verschil van gevoelen, doch de meeste stemmen meenen den aanvang der prijsverheffing van het jaar 1886, toen het zilver ook zeer laag stond,

te kunnen dagteekenen. Of toen ook en in gelijke mate de dagloonen zijn gaan rijzen, is eene vraag door slechts zeer weinigen in bevestigenden zin beantwoord: terwijl toch de ontkennende beantwoording het krachtigste bewijs zou zijn dat de depreciatie van het Indische geld eene depressie van het stoffelijk en zedelijk wel der Indische bevolking, de zwaarste aller belastingen en eene schrikbarende ramp zou wezen. Het is — zoo hoorde men van wederom andere zijde — in de eerste plaats eene muntquaestie die ons bezig houdt: eene quaestie van zilver en goud, niet van dagloonen en rijst, van huiden en jute, van katoen, thee en opium. Bedenk toch, welke ontzaglijke hoeveelheden zilver, gemunt en ongemunt, in baren en sieraden, door de bevolking bewaard worden; en — het is toch wèl eene quaestie van dagloonen en rijst — Indië, dat zooveel voedingsmiddelen uitvoert, wordt telkens en telkens weder, dan hier dan daar, door hongersnood geteisterd, dan redt zich de bevolking door haren zilverschat naar de Munt of naar den geldhandelaar te brengen; wilt gij haar die toevlucht in nood sluiten? Al dat zilver, zoo werd geantwoord, is reeds zeer sterk gedeprecieerd, al geeft de bevolking er zich geen rekenschap van: wilt gij dat de Regeering, door iedere hoeveelheid zilver tot ropyen te slaan, zal voortgaan met Britsch-Indië te maken tot los- en stapelplaats van het zilver dat niet door de Vereenigde Staten, ingevolge de Sherman-bill, wordt ingekocht? Valt die wet een nieuwe en geweldige val is zeker — voorspelden schier allen.

Het land heeft kapitaal noodig, veel kapitaal voor spoor-, land- en waterweg, voor allerlei openbare werken; hoe — dus vroegen sommigen — zult gij kapitaal uit Europa kunnen krijgen, wanneer het, door de werking van den wisselkoers, niet dan met zeer aanzienlijk verlies in Indië gerealiseerd en weder naar Europa overgemaakt kan worden? En wat zal er in de toekomst van den voorspoed der kolonie — worden, indien gij géén crediet heeft?

Ik stip slechts enkele punten aan. Geen voorloopig verslag onzer Tweede Kamer gaf ooit rijker staalkaart van uiteenloopende meeningen te aanschouwen, dan die adviezen omtrent *the Indian Currency*. En de Regeering ziet men nu en dan, zoo bv. met de hiervoren bedoelde theeplanters, in een theoretische gedachtenwisseling treden en stellingen verkondigen, die zich vooral door betwistbaarheid aanbevelen.

De Enquête-commissie heeft, zoo niet de balans opgemaakt, dan toch haar oordeel gesproken. Op bl. 11—14 van haar *Report* ontwikkelt zij eenige theoretische en hypothetische beschouwingen en voert zij eenige, verre van volledige en bovendien niet alle op de vraag slaande feiten aan als grond voor haar oordeel, dat in Indië meer zilver is ingevoerd en gemunt dan het behoeft; dat dit het ergste van het kwaad is, dat het zich uitbreidt; dat ieder onnoodig ons zilver, in Indië ingevoerd, een verlies is voor het land, een geschenk gedaan aan de zilver voortbrengende landen. Bij verdere, niet onwaarschijnlijke daling der ropy zouden natuurlijk al de schadelijke gevolgen, waarop de aandacht gevestigd werd, verzwaard worden en met verdubbelde kracht zich doen gevoelen.

Blijkbaar, en — ofschoon op andere gronden meen ik — zeer te recht is de Commissie derhalve van oordeel, dat die schadelijke gevolgen niet worden opgeworden door de voordeelen, die aan enkele takken van volksbestaan in Indië te beurt vielen.

Voor haar stond de zaak als volgt. De kolonie lijdt economisch schade; die schade zal steeds meer voelbaar worden, en daarom, omdat ten gevolge der muntregeling de welvaart kwijnt en de bevolking achteruitgaat, zal het, bij den klimmenden last der in Engeland aan te zuiveren bestuursuitgaven, noodig worden der bevolking zwaarder lasten op te leggen.

Indien althans geen deugdelijk middel tot verbetering

is te vinden van een muntregeling, die tot dergelijke gevolgen leidt.

V. De Uitkomst.

Zeer veel strijd van belangen; zeer veel tegenstrijdigheid van beweringen; zeer veel onzekerheid omtrent de gevolgen van den lagen ropykoers voor Indië's economische toekomst — ziedaar het in mijn vorig opstel opgehangen tafereel.

Toch had reeds sedert lang, met name sedert 1886, bij een zilverprijs van 42 *d.* per ons, zekerheid moeten bestaan, niet alleen dat er iets, maar ook wàt er moest gedaan worden. Toen had de sluiting der Britsch-Indische Munten tegen een bepaalde dagteekening behooren te zijn aangekondigd, voor het geval dat die der voornaamste andere landen alsdan niet voor het zilver zouden zijn heropend.

Dat moest: maar het kon niet. Wel zouden op dat tijdstip de meeste der bedoelde landen tot medewerking bereid zijn gevonden, maar ongetwijfeld zouden zij vooraf gezegd hebben: Heeren Engelschen, geeft het goede voorbeeld! Herstelt de in 1797 door u het eerst begane fout! — En juist dit was het, waaraan men te Londen zich niet wilde blootstellen. *To tamper with the Currency of the Realm* — aan 's Rijks muntwezen te tornen! dat nooit; liever *the Currency of the World* in het honderd en de levensbelangen der kolonie, de gewichtigste ook van het moederland, prijs gegeven: *Vive l'étalon d'or, périssent les colonies!*

Anders dachten er de meest bevoegden in Indië over, een Barbour, een Chapman. De door Lord Herschell's Comité in het licht gegeven bescheiden zouden overigens weinig waarde

hebben, toch zou door de uitgave een onschatbare dienst aan de wetenschap bewezen zijn, vermits in die nieuwe bijdrage tot de muntliteratuur gevonden wordt wat — zoover mij bekend — het beste is, dat ooit over het wezen des gelds en de noodzakelijkheid als stof van het volle geld de beide edele metalen te bezigen, geschreven is. Het is het stuk, geteekend R. B. Chapman, van 1869 tot 1881 Secretaris van het Indische Departement van Financien en Handel, hetwelk te vinden is op bladz. 282—8 der bijlagen van den bundel getuigenverhooren. Met hem was Barbour, sedert jaren hoofd van het Departement van Financien, overtuigd dat er voor Indië en voor de geheele muntgebruikende wereld slechts heil was in het gebruik van zilver en van goud.

Na tienjarigen vergeefschen strijd, en toen nu ook ter Conferentie te Brussel door Engeland, met name door de houding van Gladstone, de laatste hoop was verijdeld, moest men wel een poging doen om op andere wijze in de verpletterende moeielijkheden van den gegeven toestand te voorzien. Reeds sedert eenigen tijd drong de openbare meening in Indië met steeds toenemende kracht daarop aan. Europeanen en inlanders, onder deze laatsten sommigen van den hoogsten stand, hadden de handen ineengeslagen. Aangevoerd door een man, die een zoowel in de annalen der zilverquaestie als in ons vaderland welbekenden naam draagt, James Lyle Mackay, deelgenoot eener groote firma te Calcutta en te Bombay, hadden zij een *Indian Currency Association* opgericht, die door haar afdeelingen in alle plaatsen van eenige beteekenis, door openbare vergaderingen, vlugschriften en dagbladen, de gemoederen in beweging wist te brengen, en tegen de politiek der *masterly inaction*, of van het laten doorzieken, met beslistheid optrad. Wat die Vereeniging wilde, wat de Regeering moest doen, scheen, ook in den nieuwen stand der zaak, als van zelf aangewezen. Toevoeging van het goud aan het zilver met toekenning der gelijke wettelijke hoedanigheid aan beide metalen was

uitgesloten: overgang van het zilver tot het goud volstrekt onmogelijk. Barbour heeft ten duidelijkste verklaard: wil men den gouden standaard in waarheid en eerlijk, dan moet men al wat als standpenning in zilver is uitgegeven, tegen de wettelijke goudwaarde op het tijdstip der uitgifte, dus de ropy ad 2 *s.*, terugnemen. Zich daaraan te onttrekken is, ook volgens de getuigenis van de meest bekende voorstanders van het goudmonopolie, b.v. wijlen den hoogleeraar Soetbeer, eenvoudig staatsbankroet. Doch denk nu eens aan dergelijke inwisseling, waar alleen het zilver in den daadwerkelijken („*active*") omloop, ongerekend dat in de bankkelders, in de schatkameren der grooten en in de spaarpotten des volks, op Rs. 1 115 000 000 (nominaal 1⅓ milliard gulden) begroot wordt. En moet voortaan alleen goud wettig betaalmiddel tot elk bedrag worden, hoe komt men dan aan het noodige goud voor zoo vele, voor 300 000 000 zielen? — Arme zielen grootendeels; niet licht, zoo betoogde Barbour verder, zal thans nog bij iemand het denkbeeld opkomen goud in kleinere stukken dan van Rs. 10 uit te geven; dat is evenwel meer dan het maandloon van een koelie; met goud kunnen wij zelfs onze soldaten en beambten niet betalen. Om deze en tal van andere, nog veel gewichtiger redenen, is buiten allen twijfel het goud als éénig algemeen wettig betaalmiddel voor Indië ten eenen male ongeschikt — ook al had men, met de grootste opofferingen van 's lands waren rijkdom, zich in eenigszins voldoende hoeveelheid ervan kunnen voorzien.

Nu dan, vroegen de hervormers der nieuw opgerichte vereeniging, waarom geen gouden standaard zonder goud? Dat gaat elders uitstekend: waarom zou het voor Indië niet deugen? De Latijnsche Unie en de Vereenigde Staten lieten, toen zij genoodzaakt werden, de verdere aanmunting van zilveren standpenningen voor particuliere rekening te schorsen, die welke vroeger waren uitgegeven, op de volle, wettelijke waarde en met onbeperkt kwijtingsvermogen in

omloop, en, al hebben zich nu ook hier en daar bedenkelijke verschijnselen voorgedaan, b.v. in Italië een tot 9 pCt. geklommen goudagio, die zilveren specie heeft zich tot dusver in het binnenlandsch verkeer op de goudpariteit gehandhaafd. Nederland, dat tot 1875 slechts zilveren standpenningen had, ging daarmede op gelijke wijze en met gelijken uitslag te werk, en had er slechts een gouden muntstuk aan toe te voegen. Doch, werd ook in de Enquête herhaaldelijk opgemerkt, dat ging, omdat al die landen of althans de meeste steeds genoeg goud in voorraad hebben voor de behoeften van den buitenlandschen handel, zoo met name Frankrijk. En Nederland dan, riep een overigens voortreffelijk getuige voor de Enquête-commissie uit, wel daar wordt al het zilver dat men er brengt, tegen goud ingewisseld! Dus letterlijk: *„I am told that you can ship the silver guilders from Sumatra and Java, have them sent to Holland, and have them exchanged for gold*".

Waarop gevraagd werd: *„But not to any extent?*" En dit antwoord gegeven:

„Well, that is the law. If Her Majesty's Government makes a similar law, the question is settled."

Ja wel, laten maar alle Regeeringen op het geduldige papier van haar staatsbladen zich verplichten al het zilver tegen goud in te wisselen! Dan is de vraag niet opgelost, dan eerst is zij in vollen omvang gesteld, dan heeft men, als ik het zoo zeggen mag, de *poppen* aan het dansen. Intusschen werden dien Londenschen groothandelaar, zekeren heer Ralli, zijn illusies omtrent het goud in Nederland benomen: hij was *„very much surprised*" van de commissie, die hij geroepen was voor te lichten, te vernemen wat inderdaad de wet in Nederland is. (1)

Voor een Britsch-Indische munt-enquête moesten de munttoestanden vooral in Nederlandsch-Indië bijzonder be-

---

(1) Vr. 1550, 52–55.

langwekkend zijn. Onderscheiden getuigen werden dienaangaande ondervraagd: de voornaamste hunner was de heer Neil Mc. Neil, lid der firma Maclaine Watson en Co. en Engelsch Consul te Batavia. In Nederlandsch-Indië heeft men het stelsel van den gouden standaard zonder goud in volle zuiverheid. Naar ons is medegedeeld, vroeg een der leden der Commissie, heeft de heer Zeverijn verhaald, dat Nederlandsche f 10 stukken in een Nederlandschen winkel in de voornaamste straat van Batavia wel werden aangenomen, doch met luide kreten van verbazing, en volslagen geweigerd te Garoet in den winkel van een inlander, die, zonder de minste quaestie, voor dat bedrag een biljet der Javasche Bank in betaling nam: stemt dat met uw ervaring overeen? — Ten volle, luidde het antwoord; kent de inlander op Java eenig goud, het is de Engelsche *sovereign*, dien hij als sieraad gebruikt: Nederlandsch goud is hem ten eenenmale vreemd (1).

Ziedaar het voorland voor Britsch-Indië: een soortgelijke toestand moest zoover mogelijk ook daar in het leven treden; zonder enquête was het duidelijk, en lord Herschell's Comité had het kunnen weten, zonder als *inquisitive traveller* een *monetary journey* door de wereld te houden. Er zat niets anders op; en wat de Britsch-Indische Regeering had voorgesteld, werd met een enkele toevoeging in het eindverslag van lord Herschell goedgekeurd.

De munten te Calcutta en te Bombay onverwijld voor verderen muntslag van zilver gesloten, doch opengesteld, wel is waar niet voor muntslag van goud, maar voor inbreng van dat metaal, waarvoor certificaten zullen worden afgegeven, in beide genoemde steden ter Algemeene („*Reserve*") Thesaurie verwisselbaar tegen ropyen of tegen muntbiljetten (*currency notes*) op den voet van 7.53344 greinen (niet grammen) goud fijn per ropy. Die hoeveelheid goud is

---

(1) 27.1425.

het $^1/_{15}$ van die, welke de *sovereign* bevat, de sterlingwaarde van de ropy wordt dus vastgesteld op het $^1/_{15}$, in plaats van het $^1/_{10}$ van het £, met andere woorden: de ropy, die, naar de verhouding van 15.5 zilver = 1 goud, 24 *d.* gold, zal voortaan slechts 16 *d.* gelden, de koers dus zijn Rs. 1 = 1 *s.* 4 *d.* In overeenstemming hiermede is verder bepaald, dat bij alle openbare kassen van Britsch-Indië en onderhoorigheden de *sovereign* voor Rs. 15, de halve *sovereign* voor Rs. 7 ½ zal worden aangenomen.

De Britsch-Indische Regeering had voorgesteld, dat zij gemachtigd zou worden den koers der ropy te bepalen op ten hoogste 1 *s.* 6 *d.* Zij nam den hiervoren genoemden lageren aan. De volgens de Enquête-commissie aan die voorstellen toe te voegen bepaling bestond hierin, dat de Regeering te Calcutta zich het recht moest voorbehouden, tot inwisseling van het ingeleverde goud, voor rekening des Rijks, ropyen te doen aanmunten.

Tot stand kwamen die bepalingen bij drie bekendmakingen, gedagteekend Simla 26 Juni 1893, alsmede bij een wet van gelijke dagteekening tot wijziging, voor zoover noodig, der *Indian Coinage Act* van 1870 en der *Indian Paper Currency Act* van 1882.

VI. Slotwoord.

Als middel om uit den tot 26 Juni jl. in stand gehouden, doch onhouddbaren staat van zaken te raken, moest voor Britsch-Indië een muntregeling worden ingevoerd, „zooveel mogelijk" in overeenstemming met die van Nederlandsch-Indië — schreef ik in het vijfde mijner opstellen over de Britsch-Indische munt-enquête. Die woorden: „zooveel mogelijk", bezigde ik met opzet, maar toch ook met het bewustzijn, dat zij eigenlijk noch den waren staat van zaken, noch mijn bedoeling geheel juist uitdrukken. Men zou denken, dat voor het Britsch-Indische Rijk iets meer afdoends kon geschieden dan voor het Nederlandsche; dat daar verder kon worden gegaan en meer vrijheid van handelen bestond, waar de middelen om een naar eigen behoefte ingerichte regeling tot stand te brengen, ruimer aanwezig zijn. Voor Britsch-Indië is dit, in vergelijking met ons Insulinde, buiten twijfel het geval. Britsch-Indië heeft eigen zelfstandig geldelijk beheer; het betaalt, onder den naam van *Home Charges*, wat het moederland als vergoeding voor uitgaven ten bate der kolonie vordert; voor die, evenals voor alle overige bestuursuitgaven, heeft het de noodige gelden op te brengen en voor eigen rekening sluit het leeningen. Ten aanzien zoowel van het fiduciaire als van het metalen betaalmiddel heeft het eigen wetgeving, voorts eigen muntinrichtingen en — wat vooral in aanmerking komt — eigen rekeningseenheid.

Geheel anders is het met onze Oost-Indische bezittingen. Trekken wij van daar geen batige sloten meer, het tekort op den Indischen dienst komt ten slotte voor rekening der Nederl.

belastingschuldigen; de muntregeling daar is van de hier te lande geldige door weinig anders dan door dagteekening en No. der Staatsbladen onderscheiden; hier en ginds wordt gerekend met den in wezen en naam volmaakt gelijken, als muntstuk zoowel voor Indië als voor Nederland te Utrecht geslagen gulden.

Die grooter afhankelijkheid was enger band: en juist daarom heeft Ned.-Indië van de omwenteling, door de Duitsche wetgeving der jaren 1871—73 in het muntwezen gebracht, hoe zwaar dan ook, toch minder geleden dan Britsch-Indië; daarom was het mogelijk, bij handhaving der munteenheid, tijdig voor onze bezittingen een betere voorziening te treffen, dan na zoo lange en ten laatste zoo bange lijdensgeschiedenis den 26n Juni jl. voor het onder Engelsche heerschappij staand Indië werd uitgevaardigd.

Het is geen goede regeling, die, welke thans in Nederland en in Ned.-Indië bestaat; eene duurzame kan het niet zijn; het is niets dan een noodhaven die de misslagen van anderen ons dwongen binnen te loopen; maar wij kozen toch, zoo al niet geheel te rechter tijd, althans vóordat het te laat was, het geringste kwaad.

Toen wij in 1875, met verdere schorsing der vrije zilveraanmunting, een gouden standpenning invoerden, ware het zeker mogelijk en zelfs aan geen groot bezwaar van uitvoering onderhevig geweest, aan onze Oost een eigen munstelsel en eene voor het zilver openstaande munt te geven. Dat gewichtige belangen in de kolonie daarvan een niet gering voordeel zouden gehad hebben, komt mij onbetwistbaar voor. Maar het zou slechts een tijdelijk voordeel geweest zijn, in klimmende mate door nadeelen aan alle kanten opgewogen, weldra overvleugeld; voor de kolonie in haar geheel zou die regeling eene krachtiger en krachtiger werkende oorzaak van onberekenbaar verlies, in één woord van ramp geworden zijn.

Dat het juiste inzicht van den Nederlandschen wetgever

in 1875—77 moederland en kolonie daarvoor behoed heeft: de ijverigste bimetallist kan, moet het erkennen. Een voornaam doel, met de openbaarmaking van deze opstellen beoogd, zou niet bereikt zijn, ware ik er niet in geslaagd, bij bij velen althans die overtuiging te doen ontstaan of te versterkèn. Maar men vergete daarbij niet: alleen daarom kan Nederland aldus handelen, omdat het vroeger niet dien grootsten van alle misslagen in muntzaken begaan had den vrijen muntslag van het zilver *op te heffen.*

Engeland, om daarop ten slotte nog eens den blik te vestigen, Engeland bestendigde dien in 1797 voor het eerst beganen misslag, inderdaad niet wetende wat het deed, niet gissende tot welke gevolgen die stap moest leiden, wanneer eenmaal anderen dien Engeland zouden nadoen. Geld is meer dan munt: toch is de muntquaestie zeer veel meer dan eene geldquaestie. Eigenaardig stelt zulks een der door Lord Herschell's Comité afgenomen verhooren in het licht. Ik bedoel dat van den Indiaan Dadabhai Naoroji, lid van het Engelsche Parlement (1).

Aan de vroege Enquête-commie was, zooals ik in mijn eerste opstel aanstipte, verweten dat door haar geen *natives* waren gehoord. Nu werd van de jongste Enquête groote spoed verlangd, zóo zeer zelfs dat de Secretaris van Staat voor Indië, toen hij op 21 October 1892 in Indisehe voorstellen in handen van Lord Herschell stelde, om antwoord verzocht zoo mogelijk vóor het bijeenkomen der Brusselsche Conferentie, 22 November eerstvolgende, en bezwaarlijk kon het Comité dus den inderdaad even gewichtigen als moeilijken arbeid ondernemen, een lijst van geschikte getuigen, de onderscheiden kringen en belangen in Indië vertegenwoordigende, samen te stellen en die op te roepen. Den een welken men juist bij de hand had, kon men moeilijk voorbijgaan. Naar meer zal dat verhoor niet gesmaakt hebben. Het

---

(1) Vr. 2343 vv.

was een, misschien niet in allen deele even juist gemotiveerd, maar zeer krachtig verzet tegen het stelsel dat Indië voor het Britsch bestuur in steeds klimmende mate (1) doet betalen, zonder recht van meespreken te geven; dat Indië, met zelfstandige instellingen, in zijn belangen afhankelijk maakt van Groot-Brittannië; dat Indië doet boeten voor den het eerst door de Britsche wetgeving veroorzaakten val van het zilver.

Wie zal gelooven dat, zooals in Britsch-Indische regeeringskringen sommigen zich schijnen te hebben voorgespiegeld, de regeling van 26 Juni een nieuw tijdperk van voorspoed en bloei zal doen aanbreken? (2) Het moge nog te vroeg zijn om de uitkomsten van het onderzoek te toetsen aan de vruchten van den maatregel, zeker zijn de eerste voorteekenen weinig gunstig, en zelfs de meest voelbare moeielijkheden schijnen niet uit den weg te zijn geruimd. Volgens de dagbladen althans, zou het reeds in Augustus jl. niet mogelijk zijn geweest de *Council-drafts* tot den vastgestelden koers te plaatsen (zie 2e opstel), en van Indische zijde wordt krachtig opgekomen tegen maatregelen der koloniale Regeering, strekkende om haar dienaren eenige vergoeding voor het koersverlies te geven (zie 3e opstel).

Engeland met het goud alleen, Indië met het zilver alleen, beiden moesten, zoo wilde het de wetenschap, gezond en tevreden zijn, want beiden hadden den enkelen, en ieder dien standaard, welke voor hem de meest geschikte was. Doch, vermits naar het zoo diepzinnige woord van Kappeyne de geheele muntgebruikende wereld een eenheid vormt, is het, in die dingen, met het „ieder voor zich" niet gedaan. De behoeften van het verkeer tusschen alle deelen der wereld, en in ieder land, doch vooral in de meest beschaafde landen, tusschen de onderscheiden belangen vorderen ge-

(1) Volgens de dagbladen is het bedrag der *Home-Charges* voor het dienstjaar 1893/94 begroot op 18 700 000 *l.*

(2) *Further papers*, bl. 15 en 20.